

REPRO

Thunbergi astilbe kasvab meetri-kõrguseks ja vahel kõrgemaksiki.

Lõheroosa jaapani astilbe 'Peach Blossom'. Kõrgus 60 cm.

Puhasvalgete pitsiliste õisikute ja tumeroheliste lehtedega Arendsi astilbe 'Bridal Veil'. Kõrgus 30–45 cm.

leht ise jääb endiselt sümpaatselt roheli-seks, mis eri sortidel on ise tooni.

Astilbete lehestik on väga terve, pe-rekonnas pole peaaegu üldse haigusi. Seetõttu on astilbed just avalikel halja-saladel asendamatud.

Kui astilbepeenar on rajatud maale, mis orasheinast ja muust tülikast umb-rohust täiesti puhtaks tehtud, siis takis-tavad nad ise tiheda lehestiku ja tugeva kasvuga umbrohu kasvu. Astilbepeenra-le pole rohimiseks peaaegu üldse asja.

Kümmekond aastat mureta

Astilbed võivad aastaid ühe koha peal kasvada ja vahvalt õitseada. Risoomis-tik ja puhmikud muutuvad 10–15 aasta jooksul siiski liiga tihedaks, taimed va-nanevad ja õitsevad viletsamini. Siis tu-leb peenart uuendada. Kaevake puhmi-kud välja, jagage väiksemaks ja istuta-ge uuesti rajatud peenrale. Siis on jälle tükk aega muretu.

Rammusal ja parajalt niiskel mullal on astilbed tõeliselt lopsakad ja õitsevad rikkalikult, kehval ja kuival maal nad ei edene.

Astilbed kasvavad meelsasti nii täis-päikeses, kus õitsevad tohutult rikkali-kult, kui ka poolvarjus. Nad on nõus ise-gi täisvarjuga, seal on õisi muidugi kes-siselt. Lehestik on aga ikka ilus. Värvili-sed lehed pole varjus siiski nii erksad kui päikeselises kohas.

Kaks ohtu: kuivus ja öökülm

Kui peenar on tehtud väga kivisele või liivasele maale või siis paepealsele, ja kui näiteks kuu aega pole vihma sadanud ning keegi pole märganud taimi kasta, siis nad kuivavad läbi ega pruu-gi enam ellu ärgata.

Kevadel ohustab noori lehti öökülm, miinuskraadid võtavad lehed mustaks ja need hävivad. Õnneks ei tähenda see hukku, vaid kasvus tekib väike viivitus, kuni arenevad uued lehed. Öökülma-ohu puhul katke peenar looriga.

Kasutades eri liike ja sorte, saab astil-bede õisi nautida südasuvest septembri-ni. Ka üksnes Arendsi astilbedega saab õitseaga paari nädala võrra pikemaks venitada, sest sortide hulgas on varase-maid ja hilisemaid.

Esimesena, juuli keskel, hakkavad õitsema jaapani astilbe sordid ja vara-semad Arendsi omad, hilisemad alusta-vad juuli lõpus – augusti algul.

Astilbete madalad liigid kipuvad olema hilised õitsejad, avanedes augus-ti keskel ja lõpetades pooles septemb-ris. Hiina astilbe madal teisend *A. chi-nensis pumila* on eriti hiline, õitsedes va-hel lausa oktoobrini välja. Hilised õitse-jad on ka kõrgekasvulised hiina ja Thun-bergi astilbe.

Üks õisik püsib kaunina paar-kolm nädalat. Jaheda ilmaga kauem, väga kuiva ja kuumaga vananeb aga kiiresti. Heas kasvujõus astilbed võivad ka vana-naistesuvel mõne õisikuvarre uuesti väl-ja visata.

Paljud sordid hakkavad pärast õit-semist viljuma, viljakuprad võivad olla rohelised, isegi roosakad, pruunikad või punakad. Kui märkate neis ilu, ärge ki-irustage neid ära lõikama.

Sortidel, mis ei vilju, õisikud kärbu-vad ja tõmbuvad kipra, lehtede peal oleks nagu praht. Need lõigake küll ära.

Sügiskülmade saabudes lehed kül-muvad. Kui leherisu häirib, koristage see ära. Samas kaitseb see risoomi, kui peaks tulema erakordselt külm ja lume-ta talv. Tegelikult on astilbed äärmiselt külmakindlad. Ma ei tea ühtegi juhust, et nad oleksid ära külmunud, ükskõik kui kõva külm ja lumevaene talv oli. Nad on nii visad, et isegi ei mädane üle-ujutuse ajal. Meie halba talve, kus aina sulab ja jäätub, sobivad astilbed seetõttu ideaalselt.

Õitsemiseks vajab rammu

Kui astilbed on istutatud kõdusõnnikult ja/või komposti saanud mullale, siis piisab, kui neid väetada vaid kevadel.

Sobib aia üldväetis. Tehke seda enne, kui lehestik väga suureks läheb, sest muidu on puhmikute vahele tülikas pääseda.

Kehvemal mullal võite teist korda väetada jaanipäeva paiku. Suve teisel poolel ärge väetist andke, sest taimed tahavad end talveks ette valmistada.

Sellest, et taimed on näljas, annab märku vähene õitsemine.

Astilbedele meeldib neutraalse või nõrgalt happelise reaktsiooniga muld (pH 5–6). Nad kasvavad peaaegu kõigil meie muldadel, mis on jällegi üks suu-ri plusse.

Suures rühmas on mõjuvam

Astilbed on rühmataimed, mis pääsevad kõige paremini mõjule suurema massi-na. Teiste püsikute vahele nad aga eri-ti ei istu. Päevakübarad, kobarphead, aedfloksid ja paljud teised kõrged liigid on liiga domineerivad õitsejad, astilbe-de õrn ilu kaob nende varju ära.

Astilbed tahavad olla omaette. Kõige õnnestunuma peenra saab siis, kui kasutada eri liike ja sorte, mängida värvi-de ja kõrgustega.

Kui astilbede vahele üldse midagi muud panna, siis peaks see sarnane-ma nende loomusega ning olema hästi tagasihoidlik. Sobiv kaaslane on näi-teks korea kitseenelas, mis õitseb pärast jaani ja näeb välja täpselt nagu minia-tuurne astilbe.

Poolvarjulisse kasvukohta sobiks id tiarellid, mis õitsevad mai lõpus – juu-ni algul. Nende õisikud on samuti väga astilbelikud.

Suures pargis või haljasalal sobiks id taustaks hiiglasliku kasvuga harilikud kitseenelad, mis on astilbedega ära-vahetamiseni sarnased.

Anumatesse pole astilbesid soovita-tav istutada, sest anumad kipuvad ker-gesti läbi kuivama, seda aga astilbed ei talu.

ARNOLD HANNUST

Vahendatud ajakirjast Maakodu